

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár
egész évre 10 arany korona
félévre . . . 5 arany korona
Egyes szám ára 25 arany fillér

Félrendszabályok.

Sokszor tapasztalom, hogy valamely jó célnak a megvalósításához nagy lelkesedéssel hozzáfogunk, de csak félútig haladunk vele, akkorra megrettenünk vagy elkedvetlenedünk az észrevett nehézségektől és engedjük a féligre épített hajlékot az idők viharának. Sokszor látom azt is, hogy elérkezettnek látjuk az időt valamely gyöngeség megszüntetésére, de mikor elhatározásra kerülne a sor, elmegy a kedvünk a hóhérinak gondolt munkától és engedjük azt, ami nem életre való, fajulva tovább tenni. De ezek a fogyatkozások Magyarországon talán minden adminisztrációban tapasztalhatók.

A mi egyházi életünknek sem válik hasznára, hogy nem akarunk vagy nem merünk erős kézzel hozzányulni a látott fogyatkozások megszüntetéséhez, a betegségek orvoslásához.

Szomorú bizonyosságot szolgáltatnak erre az egyházi életünkben elég nagy számmal előforduló és elég súlyos fegyelmi ügyek is.

Én azt hiszem, ha kellő időben és kellő eréllyel lépünk fel minden komoly hibával szemben, annyi sok és kellemetlen fegyelmi ügy sem adna munkát, mint amennyi most még a csupán legsúlyosabb esetekben ítélkező legfelsőbb egyházi bíróságunkat is foglalkoztatja.

Ezeknek a fegyelmi ügyeknek egy része még mindig a hat év előtti zavaros időkből való. Az sincs egészen rendén, hogy ilyen, ügynevezett kommunista ügyekkel is még mindig foglalkozni kell. Ez az egész, bizonyára soha többé fel nem támadó világ, jobb volna már, ha teljesen a feledés homályába süllyedne. Minden ráemlékezés csak újabb meg újabb káros izgalmak szülője. Ezeket az ügyeket mind akkor egymásután kellett volna gyorsan elintézni. Azokat, akik komolyan bűnösök, akkor eltávolítani, azokat meg, akik ellen csak a látogatás szól, akkor kellett volna mindjárt minden vádtól megtisztítani. De azokat a mérgező keleteket, amelyek ezekkel az ügyekkel borították közéletünk testét, hosszú időn át nyitva tartani, csak további fertőzés alkalma lehet.

A magam részéről azonban nemcsak ezeknek a speciális vétségeknek az ügyében szeretném a sokkal gyorsabb tempójú igazságszolgáltatást, hanem általában minden fegyelmi ügyben. Nincs károsabb állapot, mint az, amely az egyház belhivatalnokának, különösen lelkészének, hosszabb időn át fegyelmi eljárás alatt állásából származik. Mégis a mostani bírói eljárásunk mellett akárhányszor előfordul, hogy éveken keresztül kell egy-egy fegyelmi ügynek egyik bíróságtól a másikhoz vándorolni, főként azért, mert a bíróságaink szigorúan körülírt szabályok szerint volnának hivatva ítélkezni, azonban ezeknek a szabályoknak a pontos megtartását igen sok esetben elmulasztják. A felső bíróságok aztán, a szabályokhoz ragaszkodva, kénytelenek új eljárást rendelni el. Kivált olyankor, amikor az ügynek sürgős elintézése a legnagyobb mértékben kívánatos volna, nevezetesen a legsúlyosabb büntetéssel járó esetekben, ezzel aztán legalább is egy esztendővel elodázódik az ügy elintézése, mert hiszen a konvent évenként csak egyszer ülészik. Az eljárás alatt álló pedig az alatt, ha csakugyan vétkes, teménytelen erkölcsi kárt okozhat felfüggesztett állapotában is. — ha pedig ártatlan, ok nélkül van szörnyű lelki izgalmaknak kitéve. Azon felül anyagi szempontból is sok kárral jár az ügyek ilyen elhúzódása, mert az eljárás alatt levő felfüggesztett tisztviselő részére is ki kell szolgáltatni a javadalomnak legalább egy hányadrészét s a helyettét is fizetni kell.

Ennek a minden vonatkozásban kártékony helyzetnek is az az oka, hogy félrendszabályokkal dolgozunk. Ha már szabatos eljárási jogot alkottunk az egyházi bíróságaink számára, gondoskodni kellett volna arról is, hogy bíróságaink szervezete is olyan legyen, mely a jogszabályok szabatos és pontos érvényesülését minden fokon mindig biztosítsa. Ha pedig — és emellett is lehet igen jól érvelni — célszerűnek láttuk a bírósági szervezetben a régi patriarkális rend megtartását, helyesebb lett volna az eljárást magát is patriarkálisnak hagyni meg. Mert ime abból, hogy patriarkális

szervezet mellett modern szabályok szerint kell eljárunk, igen sokszor az ügyek elposványosodása következik.

Egyház

Az egyetemes konvent ülése.

Június 9-én kezdődött az egyetemes konvent idei rendes ülése a most már állandó helyen a budapesti székházban. Előző nap már voltak bizottsági ülések, nevezetesen délelőtt az énekeskönyvi és a tankönyvügyi bizottság, valamint a közalapi végrehajtó-, meg a misszióügyi bizottság, míg délután a kecskeméti egyetemes jogakadémia kormányzó bizottsága ülésezett.

A teljes ülés 9-én délelőtt 10 órakor vette kezdetét dr. Baltazár Dezső püspök szívetemelő imádságával. Azaz hogy — dehogyan is volt teljes az ülés. Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnokunk, mint a konvent világi elnöke, meghatott hangon jelentette, hogy ez az első eset, amikor az erdélyi egyházkerület nem lehet jelen a konventi üléseken. Könnyfátyol vonta be a szemeket, hazánk és egyházunk megcsontott voltának emez újabb szomorú jelensége miatt.

A konventnek új ülészaka kezdődvén, első feladat az alakulás volt. A konvent régi érdemes jegyzője, Sass Béla tett jelentést az egyházkerületi választottakról, akik közül egyet, dr. Szilassy Aladárt, a dunamelléki egyházkerület világi képviselőjét, már el is veszítettük. Úgy róla, mint Németh István püspökről, gróf Tisza István özvegyéről, Fekete Márton tiszántúli konventi tagról, valamint a testvéregyház volt püspökéről, Gyurácz Ferencről, kegyeletesen emlékezett meg a konvent.

A konvent jegyzői a régiek: Sass Béla, dr. Kun Béla és Segesdy Ferenc maradtak, az egyik lelkészi jegyzői tisztségben azonban Takács Józsefet dr. Kováts J. István váltotta fel. A konventi rendes bíróságba megválasztottak rendes tagokul: dr. Antal Géza, dr. Ravasz László, dr. Révész Kálmán püspökök, dr. Balogh Jenő, dr. Darányi Ignác, Dókus Ernő egyházkerületi főgondnokok, dr. Bernáth Géza, dr. Dóczi Imre, dr. Kun Béla, dr. Segesdy Ferenc, — póttagokul pedig Benedek Sándor, gróf Degenfeld Pál, dr. Huszár Aladár, Janka Károly és Török Imre. Fényes bíróság, amelyben a közigazgatási bíróság excellenciás másodelnöke beéri póttagsággal. A konventi rendkívüli bíróság tagjai a rendes bíróság rendes és póttagjai, és rajtuk kívül Cziáky Endre, György Endre, Kis József, Kiss Zsigmond, Mecner Béla, dr. Révész Imre, Sass Béla, Takács József. Mindezeket titkos szavazás útján egyhangúlag választotta meg a konvent s ugyanígy a közös protestáns bizottság tagjait is, ahol

szinte könnyebb lett volna arra szavazni, hogy kik ne legyenek tagjai a bizottságnak, mivel-hogy tizenkilenc rendes- és nyolc póttag lévén, az összesen most már csak harminc tagot számláló konvent csaknem a maga egészében tagja lett a bizottságnak. A többi bizottságok, részint jelentkezés, részint választás útján, ugyancsak egyértelműen alakítottak meg, valamint teljes egyértelműséggel történt az egyes bizottságok elnökeinek és jegyzőinek megválasztása is.

Az alakulás után a liturgiai bizottság javaslatait terjesztette elő dr. Ravasz László püspök. Ezek között kimondatott, hogy a háborúban elesett hősök emlékére május hó utolsó vasárnapján kell megemlékezni, s ugyanezen ünnepély keretében kell megemlékezni a proletárdiktatura áldozatairól is. Majd a paróchiális könyvtár ügyeiről Forgács Gyula, a misszióügyekről pedig Nagy István kisérszolgálati lelkész szakelőadók tették meg jelentéseiket, azután pedig a közalapi végrehajtó-bizottság javaslatait adta elő dr. Benedek Zsolt. Itt egy kis vita támadt arról, hogy mennyi legyen az egyház-községek által fizetendő közalapi járulék, végre is a határozat az lett, hogy egyelőre az eddigi állapot marad tovább. Az énekeskönyvi és tankönyvügyi bizottság jelentéseit dr. Kun Béla terjesztette elő. Felhatalmazást adott a konvent 100.000 énekeskönyv előállítására, egyszersmind intézkedett aziránt, hogy a folyó év október 1-ével lejáráó szerződés helyett új szerződéssel biztosítsák az énekeskönyvek előállítását. A népiszkolai tankönyvekre meghirdetett pályázat nem járt kellő eredménnyel, azért október 1-i határidővel új pályázatot hirdetnek, mely valamennyi egyházi lapban közzétetik és az írói díj ívenként 30 helyett 40 aranykorona lesz. Addig, míg ezen az úton az egyes tankönyvek létrejönnek, az egyes egyházkerületek kiadásában megjelent tankönyveket kell használni. Hogy ezekből elég áll-e rendelkezésre, vagy közülök egyiket-másikat pótolni kell, arról a tankönyv-bizottság még június hó folyamán fog határozni.

Az egyetemes tanügyi bizottság ügyei közül a theologiai és vallásoktatási ügyeket Sass Béla terjesztette elő. Ezek a tanügyi bizottság gondos előkészítésében változatlanul fogadtattak el. Ugyanez történt a jogakadémiák, tanítóképző-intézetek és polgári iskolák ügyeivel, melyeknek előadója dr. Kun Béla volt. Ezek közül a kecskeméti egyetemes jogakadémia fenntartási kérdése, mellyel az iskolaügyi bizottságnak kellett még foglalkozni, másnapra maradt.

Délután a különböző szakbizottságok üléseztek, amelyek mindegyike elé meglehetősen sok ügy volt utalva, úgy, hogy a tárgyalások a késő esti órákba nyúltak be.

A második napon kilenc órakor kezdett üléseken legelőbb a kecskeméti jogakadémia ügye került elő, amelyben hosszabb megbeszélés

után az lett a határozat, hogy a jogakadémia kormányzóbizottságának meghallgatása után az elnökség tegyen javaslatot a még fedezetlen terhek miként viselése felől. A nehézséget ugyanis az okozza, hogy Kecskemét város vállalta ugyan öt tanszék költségét, de az általánosan adott összeg kevesebb, mint az ezidőszerinti tényleges kiadás. De még ha ugyanannyi volna is, volna fedezetlen összeg, mert az öten felüli három tanszék közül egyet a dunamelléki, egyet a tiszántúli kerület elvállalt ugyan, de a másik két kerület kijelentette, hogy anyagi helyzete nem engedi meg a jogakadémia költségeihez hozzájárulást. Bizony, nehezen tudunk mi együtt valamit megvalósítani.

Az egyetemes vonatkozású tanügyi tárgyakat, valamint a középiskolák ügyeit, úgyszintén a tanügyi bizottság munkáját kiegészítő iskolaügyi bizottsági javaslatokat dr. Dóczi Imre adta elő. Ezek, valamint a Takács József előadásában előterjesztett népiskolai ügyek, gyorsan átmentek a teljes ülés rostáján, de azért egy pár esetben volt némi vita. A különböző iskolákra tekintettel a vizsgadíjakat aranykorona számmal állapította meg a konvent az eddigi búzaváluta helyett s az új rendet azonnal életbeléptetni rendelte. Kimondotta, hogy a testnevelési tanárnak a tanári kar ülésén szavazati joga van. A debreceni főgimnáziumot felhívta, hogy a vallásánári állást rendes tanárral töltsse be. A debreceni tanárképző-intézet felállításáról és szervezetéről adott jelentést örömmel vette tudomásul s felhívta az egyházkerületeket, hogy a tanárképző-intézetben legalább egy-egy ingyen hely fenntartásának terhét vállalják el. Reméljük, hogy ez a felhívás több eredménnyel fog járni, mint a kecskeméti jogakadémia érdekében kibocsátott. Nem tudom, mire áldozhatna egyházunk szívesebben, mint a református közoktatás színvonalának emelésére. A Franklin-társulatnak azt az ajánlatát, hogy az általa protestáns szerzőkkel megíratott tankönyveknek középiskoláinkba bevezetése iránt kössön szerződést a konvent, levették a napirendről s a szükséges tankönyveknek a református egyházkerületi nyomdák kiadásában, az országos református tanáregyesület által felkérendő szerzők által megírottan kiadása van tervbe véve. A Franklin-társulati kiadványokat illetően az nem tett jó hatást, hogy a vállalat két különböző prospektust küldött szét. Az egyikben református, katolikus és állami iskolák számára egyaránt felsorolja az általa kiadandó könyveket, a másikban csak a protestáns iskolákról szól; és — ez a bökkenő — a két prospektus ugyanazon tárgyra nem ugyanazon könyveket, sőt olykor ugyanazon könyvre nem ugyanazon szerzőket említi. Például a magyar irodalomtörténet tankönyvéül a külön a mi számunkra kiadott prospektusban Zsigmond Ferenc könyvéről beszél, a közös prospektusban ellenben csak a katolikus iskolák részére ajánl külön köny-

vet, a protestáns iskolák számára ellenben a Pintér Jenőét ajánlja. Vagy az alsó osztályok magyar nyelv és olvasókönyvének szerzőiül egyik prospektusban három nevet sorol fel, a másikban négyet stb. Ilyen nem pontos adatok alapján bajos lett volna szerződést kötni, kivált mikor a tankönyvek meghatározásának joga az egyházkerületek hatáskörébe tartozik. A népiskolai új tantervet illetően úgy határozott a konvent, hogy annak életbeléptetése iránt majd csak akkor rendelkezik, ha maga a tanterv is előtte lesz.

A közjogi bizottság előadója, dr. Kun Béla terjesztett elő ezután egy sereg jogi vonatkozású ügyet. A tábori lelkészet szervezetére vonatkozó kormányrendeletet tudomásul vették s a konventi jegyzőkönyvben kinyomatják. A tábori püspöknek eddigi működéséről adott jelentését tudomásul vette a konvent, úgyszintén azt is, hogy a katonai gyülekezetek szervezése folyamatban van s a tábori lelkészek paróchusi jogainak biztosítása érdekében a tábori püspöktől kért rendelkezéseket megtette, kivéve, hogy nem adott olyan rendelkezést, hogy az egyházunkhoz nem tartozó katonai személyeknek házasságkötését megáldani polgári lelkészeinknek sem szabad, mert annak a vizsgálása, hogy a katonának mit szabad tenni, mit nem, nem a mi lelkészeink feladata. A tábori püspök részére reprezentációs költség megállapításának szükségességét mondotta ki a konvent és a megszabott összegnek felerészét rögtön el is vállalta. A másik felerészről ágostai hitvallású testvéreink fognak gondoskodni. Ez a határozat bizony nagyon helyénvaló volt, mert a tábori püspökünknek az államtól nyert javadalma — olyan lakáspénzen kívül, amelyre jócskán rá kell fizetni — egész évre mintegy 130 mm. búza árának felel meg, amiből bizony bajos dolog katonapüspöknek lenni Budapesten. Nohát, mi most adunk hozzá körülbelül ugyanannyit.

Az alapítólevelet illetően kimondotta a konvent, hogy az alapítványi számadásoknak évenként kötelezően előterjesztését ezentúl sem kell azokba befoglalni, mert a legfőbb felügyeleti joggal szemben eleget teszünk azzal, ha a számadásokat kívánatra rendelkezésre bocsátjuk. Sass Bélának a debreceni egyetemen tett alapítványáról szóló alapítólevelet a konvent őrizetbe elfogadta. Tudomásul vette, hogy néhai Rajner Gyula hagyatékából egység útján nyert összeg növevelési alapítvánnyá létesített. Köszönettel vette a „Hangya“ 100 millió alapítványát a lelkészi nyugdíj- és gyámintézet javára. A „Hangya“ ez alapítványt kifejezetten azoknak az érdemeknek az elismeréséül tette, amelyeket a református lelkészek a „Hangya“ munkája terén szereztek. Az elismerés annál szebb, mert ilyen elismerést máshonnan is érdemelnének lelkészeink, mégsem nyernek mindig. A lelkészi kor- és családi pótlékok ügyében fel- a konvent a kormányhoz. Az ORLE kérvé-

nyét a Kálvineum számára adandó föld ügyében támogatja. A tanítói lakások adómentessége és a lelkészeknek a jövedelemadó alól mentesítése iránt szintén a kormányhoz ir. Szegeden külön börtön-lelkészség szervezését kéri. Végül egy csapat vallássérelemi ügyről rendelkezett. Ezek körében az a rossz szokás kapott lábra, hogy ha a lelkész valamit nem helyénvalónak talál, jelenti vallássérelemként, a felsőbb hatóságok hivatalai a jelentést továbbítják, s a konvent kénytelen visszautasítani. Vallássérelemként ugyanis csak az olyan eseteket kell jelenteni, amelyekben a törvény rendes útján orvoslást nem lehet szerezni, akkor is a presbiteriumból az egyházmegyéhez bejelentve és az eset körülményeinek egészen részletes előadásával. De az például, hogy a járásbíró megbüntet valakit, nem vallássérelem, legfeljebb is rossz ítélet, ami ellen felebbezni lehet. Vagy az, hogyha a jegyző iüllépi hatáskörét, nem vallássérelem, hanem fegyelmi vétség, amit azon az úton kell elintézni.

A közigazgatási bizottság jelentéseit Török Imre előadó terjesztette elő. Az államsegély összegéről és felosztásáról, a Kovács Gyula árvái részére begyűlt összegekről, a vasárnap megszentelésének hatályosabbban keresztülviteléről, a református sajtóalap létesítéséről volt itt különösebben szó. Gyors kis vita kerekedett a naptár reformkérdésében, melynek vége az lett, hogy a Zentralstelle megkeresésére a konvent is kedvező választ ad, azaz helyesli a reformot, amely főként oda megy ki, hogy a húsvét ünnepideje egy hétre korlátoztassék és pedig inkább ápril elejére, mint március végére. Daday Loránd konventi titkár állásáról lemondván, utóda dr. Kiss József leit, míg konventi fogalmazóvá Tóth Lajos lelkész neveztetelt ki. Nagy János eddigi irodatiszt számvevő, Varga Jolán írógépkezelő pedig irodatiszt lett.

Az egyetemes adóalap, a káplántartási kongrua és a lelkészi nyugdíjintézet ügyeit dr. Benedek Zsolt referálta a töle megszokott nagy szabatosággal. Itt különösen nagy megnyugvást keltett a lelkészek nyugdíjának és az özvegy lelkésznék ellátásának emberséges rendezése, ami azonban azt a természetes kötelességet fogja róni egyházainkra és lelkészeinkre, hogy a nyugdíjintézet terheihöz az eddiginél nagyobb mértékben járuljanak. Ezt a terhet mégsem háríthatjuk egészen az államra.

Ezek az utóbbi ügyek már a harmadik napra maradtak, amikor is mintegy harmadfél órai tanácskozás után véget ért a teljes ülés fél 12 órakor. Baltazár püspök buzgó imájával, miután az elnökség iránti nagyrabecsülését és ragaszkodását a jelenlevők nevében Révész Kálmán püspök meleg szavakkal tolmácsolta.

A teljes ülés után, valamint a második napon délután este 9 óráig bírósági ügyeket tárgyalta a rendes bíróság. Az ítéletek nagyobb része helybenhagyó, de volt egy pár esetben feloldás és új eljárás elrendelése is.

Iskola

Tanévzárás a Kollégiumban.

Kollégiumi igazgató beszámoló beszéde.

(Folytatás.)

További súlyos terhet hárított az államkormány a fenntartótestületre azzal is, hogy a nem állami tanszemélyzet országos nyugdíjintézetébe fizetendő járulékokat 1923 júl. 1-től kezdve a beszámítható fizetéseknek 13%-ában állapította meg az addig fizetett 85% helyett. Tekintve, hogy 1923 júliustól kezdve a különféle címeken nyújtott segélyek is a beszámítható fizetéshez csatoltattak és hogy a járulékok nemcsak az 1924-25. tanévre, hanem visszamenőleg az 1923-24. tanévre is kirovattak, az így előálló teherföllet rendkívül nehéz helyzet elé állította Kollégiumunkat. Az egyházkerületi elnökségnek azonban személyes közbenjárás útján sikerült kieszközölni, hogy a kormány az 1923-24. tanévre kirótt járulékok befizetését elengedte.

A *Nagykönyvtárnak* a skót szabadegyház kontinensi bizottsága (United Free Church of Scotland Continental Committee) két sorozatos nagy művet ajándékozott, mintegy 50 millió korona értékkel.

A *konviktusi és internátusi díjakat* az 1924-25. tanévre aranyértékben állapítottuk meg, mégpedig a konviktusban díjfokozatonként évi 20, 60, 120 és 180 K-ban, az egyetemi internátusban pedig évi 12, 30, 70 és 100 K-ban. Az internátusi 100 K díj a II. félévben évi 120 K-ra emeltetett. A gimnáziumi és a tanítóképző-intézeti internátusban az évi díjak 2, 6 és 10 aranykorona voltak.

A konviktusi díjaknak ilyen mérsékelt összegben való megállapítását lehetővé tette egyfelől az, hogy a Kollégium 550 mázsa búzát adott a konviktusnak, mmázsánként 155,000 K-ás kedvezményes áron, másfelől pedig az, hogy az egyházkerület a közigazgatási búzaadóból 371 mmázsas búza árának megfelelő összeget bocsátott a konviktus támogatására. Ezek a segélyek lehetővé tették, hogy az ifjúság élelmezését, amely az utolsó évtized sanyarú viszonyai között elég szegényes volt, a lefolyt iskolai évben már tisztességesen megjavíthattuk, bár a békebeli mértéktől még bizony elég messze vagyunk. Az ifjúság mindamelllett meg van elégedve az ellátással, amit bizonyít az is, hogy ebben a tanévben mintegy 60-al nagyobb volt a konviktusban étkező tanulók száma, mint a megelőző iskolai évben.

A konviktusi és internátusi díjkezdvezmények mellett nagymértékű segélyezésben részesültek még a növendékek a *Baltazár-amerikai alapítványból* is. 121 egyetemi hallgató 28.730,000 koronát (47 teológus 14.600,000, 11 bölcsészethallgató 2.260,000, 16 joghallgató 2.670,000, 47 orvostanhallgató 9.200,000), 95 gimnáziumi tanuló 22.750,000, 52 tanítóképző-intézeti tanuló 14.400,000 K-t kapott. Összesen 268 tanuló 65.880,000 K segélyben részesült.

A Baltazár-Amerikai alapítványon kívül még csak a Keszi Hajdu-alapítványból és a Sass Béla és tanulóársai-alapítványból adtunk ki ösztöndíjat.

A május 22-én tartott kollégiumi amerikai ünnepélyen részletesen volt alkalmam méltatni Püspök urunknak második amerikai segélygyűjtő útját, amely az első amerikai útjánál is nagyobb eredményt, mintegy 40,000 dollárt hozott s amely lehetővé fogja tenni, hogy az amerikai alapítvány a jövőben még hathatósabban fogja szolgálni az ifjúság segélyezésének ügyét. Ez alkalommal csak újból ki óhajtom fejezni Kollégiumunk mélyen érzett háláját a Főtiszteletű úr nagylelkű áldozatáért, amellyel örök emléket állított nevének a Kollégium és a magyar művelődés történetében.

Az internátusokban ebben a tanévben 382 tanuló lakott, kik közül 162 egyetemi hallgató, 116 gimnáziumi, 104 tanítóképző-intézeti tanuló volt. A konviktusban pedig 423 tanuló étkezett, akik között egyetemi hallgató 164, gimnáziumi 149, tanítóképző-intézeti tanuló 110 volt.

Az internátusokban a fegyelmi állapot kielégítő volt, a külső rend és tisztaság is megfelelt a követelményeknek. A gimnáziumi internátusban két bentlakó tanár, a tanítóképző-intézeti internátusban egy bentlakó tanár és egy esküdtfelügyelő, az egyetemi internátusban az internátusi igazgató, a szenior és egy esküdtfelügyelő ügyeltek fel a házirend megtartására.

A középiskolai tanárok képzéséről és képesítéséről szóló 1924. évi XXVII. t. c. meghozatala szükségessé tette, hogy amire egyházkerületünk régóta törekedett s amire a debreceni tudományegyetem felállítása alkalmával kötelező ígéretet is tett, a református tanárképzés ügye munkába vétessék. S miután a törvény 9. §-a a tanárjelöltek képzése érdekében egyenesen utal az egyetemek mellett szervezendő tanárképző internátusokra, az egyházkerületi elnökség addig is, míg az egyházkerületnek 1917. évi 239. sz. határozatával célba vett Boesckay-kollégium önállóan létesülhetne, református tanárképzésünket Kollégiumunk egyetemi internátusában az internátusi igazgató vezetése és felügyelete alatt, a többi egyetemi hallgatóktól lehetőleg elkülönítve, igyekezett az 1924—25. tanév második felének kezdetével megvalósítani. A második félévre az internátusba felvett 10 bölcsészethallgató közül 6 református vallású vétetett fel a tanárképző rendes tagjául, akiknek ellátási díját felerészből a kollégiumi pénztár X. csoportjának terhére kifizettük, biztatást nyújtva nekik, hogy az iskolai év végén előmenetelükhöz képest a díjak másik fele is egészben vagy részben megtérítetik számukra. Rajtuk kívül, mint rendkívüli tag felvétetett még három bölcsészethallgató, ú. m. egy református kintlakó, egy r. kath. bentlakó és egy r. kath. kintlakó. Összesen tehát 9 hallgatóval indult meg a tanárképzés, akik közül 7 első éves, 1 másodéves, 1 harmadéves bölcsészethallgató. Szakra nézve 1 magyar-latin, 4 magyar-német, 3 történelem-földrajz és 1 mennyiségtan-természettan szakos. Szaktanulmányaikban való vezetésükre és irányításukra négy szakvezető tanárt állítottunk be, ú. m. classica-philológiára dr. Bessenyei Lajos gimn. tanárt, magyar irodalomra és nyelvészetre dr. Zsigmond Ferenc gimn. tanárt és egyetemi magántanárt, német philológiára és német nyelvgyakorlatokra dr. Benigny Gyula gimn. tanárt és egyetemi magántanárt heti 4—4 órával, a francia nyelvbe való gyakorlati bevezetésre dr. Hankiss

János egyetemi rkiv. tanárt heti 2 órával. Megállapítottuk, hogy minden egyes tanárképző-intézeti tag ezen előadások közül, melyeket köteles hallgatni és irányítottuk őket egyetemi kollégiumaik megválasztásában is. A református vallású tagokat köteleztük ezenfelül református öntudatuk erősítése céljából az egyetem teológiai fakultásán is egy, tetszés szerint választható tantárgy hallgatására és ebből való kollokválásra.

A szakvezető tanárok tiszteletdíjával heti egy óra után öt hónapi időre havi 400,000 K-t állapítottunk meg. Emellett a három gimnáziumi tanárnak, hogy tanárképző feladatuknak megfelelhessenek, gimnáziumi leckeóráik száma némileg lejjebb szállítván, az így megüresedett órák ellátására a gimnáziumban erre a félévre egy magyar-latin szakos helyettes tanárt állítottunk be. A tanárképző könyvtári szükségleteinek és más dologi kiadásainak fedezésére az internátusi igazgatót az egyházkerületi elnökség erre a félévre 10 millió korona igénybevételére felhatalmazta.

Az intézet céljaira gr. Degenfeld József főgondnok úr gondoskodásából a „Centralstelle für Europäische Hilfsaktion” adományából 2000 svájci frank fordított, amely 28.331,187 K összegben folyt be egyházkerületünk pénztárába. Emellett megkereste az elnökség az intézet támogatása érdekében a Vallás- és Közoktatásügyi miniszter urat is, aki a szakvezetőkül alkalmazott három gimnáziumi tanár részére az 1924—25. tanév második felére egyenként 400, összesen 1200 aranykoronát utalt ki.

A f. évi május havában tartott egyházkerületi közgyűlés 116. sz. határozatával az elnökségnek a tanárképzés megindítása körül követett eljárását elismeréssel és jóváhagyással tudomásul vette és a református tanárképző internátusnak a középiskolai felügyelő úr által elkészített ideiglenes szervezeti szabályzatát elfogadta és megállapította; megállapította a kollégiumi pénztár X. csoportja keretében az intézet jövő évi költségvetését 9399 aranykorona szükséglettel és az egyházkerületi pénztár részéről az intézet céljaira évi hozzájárulásként 10,000 aranykoronát szavazott meg. Az elnökség által az 1924—25. tanév II. felére alkalmazott 4 szakvezető tanárt eddigi heti órással, vagy ha az internátusban francia irodalmi szakos tanárjelöltek is lesznek, mindegyik szakvezető tanárt heti 4 órával, heti egy óra után 10 hónapra terjedőleg havi 24 aranykorona tiszteletdíj mellett a következő három iskolai évre is alkalmazta. A tanárképzőben alkalmazott három gimnáziumi tanár heti óráinak számát némileg lejjebb szállította és az így fennmaradt tanórák ellátására a gimnáziumban három éven át egy magyar-latin szakos helyettes tanárt állít be.

Karai Sándor.

(Folytatjuk.)

Különfélék

A kiadóhivatal kérése. Sem nyilvánosan közölt kérésünknek, sem magánlevélben írott felhívásunknak nem volt eddig kellő eredménye. Még egyszer bizalommal kérjük fel lapunk hátulalékos olvasóit, hogy tartozásukat legkésőbb egy hét alatt küldjék be. Több, mint negyven-

millió korona tartozás kifizetése vár a lap pénztárára, amit a kinnlevőségből kellene kifizetnünk s mert erre nem lesz fedezet, a vállalatot éri tetemes károsodás. A kiadóhivatal.

Kérelem! Folyó évi június hó 3-án, szerdán délután 5 órakor borzasztó erejű orkán vonult el Fényeslitke (Szabolcs m.) község felett, mely református templomunk egy néhány évvel ezelőtt épített s „nádasdi“ pléh-vel fedett egész tetőzetét — a bádogot felgöngyölítve s nagyjából hasznavehetetlenné téve, tornyunk gombját összetörve — az utca sarába vetette le. 1000 lélekkel bíró kis egyházunk teljesen vagyontalan: a mai nehéz gazdasági viszonyok között a 40–45 millió koronát igénylő helyreállítási munka költségét a magunk kicsiny erejéből előteremtteni szinte képtelenek vagyunk: a kegyes lelkekhez, a tehetősebb egyházközségekhez fordulunk azért, kérve, hogy segítségünkre jöjjenek. Kegyes adományokat a Református Lelkeszi Hivatal címére, Fényeslitke (Szabolcs m.) kérjük küldeni, melyet köszönettel veszünk és nyugtázzunk e lap hasábjain. Cseh Zoltán református lelkész, H. Márta Ferenc gondnok.

Kérelem lapunk előfizetőihez és hirdetőihez. A Debreceni Protestáns Lap jelenlegi tulajdonos-társasága a folyó 1925. év június hó 30-ával befejezi működését. Hogy a lapnak, vagy a helyébe lépő más egyházi lapnak a szerkesztését és kiadását ki fogja végezni, abban a tekintetben a tárgyalások még folyamatban vannak s arra nézve csak a következő számban informálhatjuk olvasóinkat. Hogy azonban a tulajdonosváltással kapcsolatban zavar vagy fennakadás ne álljon elő, arra kérjük már most olvasóinkat, hogy a lapot érdeklő minden küldeményt, tehát közleményeket úgy, mint hirdetések és díjakat is, a lap részére való küldés megjelölésével, mostantól fogva további értesítésig, a **Méliusz könyvkereskedésbe** szíveskedjenek küldeni, ahol, mint a lap kiállítását teljesítő nyomdavállalat könyvesboltjában az új szerkesztőség és új kiadóhivatal — bárkiből fog is majd állani — a küldeményeket a legkönnyebben kézhez veheti.

Pályázat alatt van a nagyrákosi lelkészi állás. Határidő f. hó 28. esperesi hivatal Senyeháza (Vas megye).

Szerkesztői üzenet. Többeknek, akik kéziratokat küldtek hozzánk, szíves tudomásukra hozzuk, hogy közleményeik közreadására, térszűke miatt, csakis a jövő számunkban szakíthatunk helyet. Amit azonban akkor sem tudhatnánk kinyomatni, azt készséggel rendelkezésükre visszabocsátjuk az íróknak, ha ez iránt válaszbélyeges levélben hozzánk fordulnának.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől

1140—1925. szám.

Körlevél

a nagytiszteletű esperes urakhoz.

Egyházkerületi közgyűlésünknek folyó évi május hó 13—14. napjain tartott közgyűlésében hozott 161. számú határozatát további eljárás végett alább közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925. évi június hó 8.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Kivonat

a tiszántúli református egyházkerület Debrecenben 1925 május hó 13—14. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

161. szám. Dobó Sándor az Orsz. Református Tanítóegyesület választmánya nevében annak elrendelését kéri, hogy egyházkerületünkben a felekezeti tanítók vasúti arcképes igazolványáért fizetett 14 aranykoronát az egyházak térítsék meg.

Közgyűlésünk arra tekintettel, hogy az Egyházi VI. t.-c. 34. §-a egyházaink elé végeül a tanítóknak az állammal egyszínvonalú javadalmasítását tüzi ki, nyomatékosan felhívja az egyházakat, hogy anyagi erejükhöz mérten teljesítsék a tanítók ezirányú kérését, annál inkább, mert a református tanítószegély nehéz anyagi helyzete és megfeszített szellemi munkája minden lehetséges méltánylást megérdemel s emellett a tanítók esetleges hivatalos kiküldetései folytán magukra a fenntartó egyházakra nézve is jelentékeny megtakarítást jelent, ha a tanítónak arcképes igazolványa van.

Kmf.

Kiadta:

Révész,

egyker. főjegyző.

1136—1925. szám.

Körlevél

a nagytiszteletű Esperes Urakhoz.

Egyházkerületi közgyűlésünknek folyó évi május hó 13—14. napjain tartott közgyűlésében hozott 149. számú határozatát szoros alkalmazkodás végett alább közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925. évi június hó 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Kivonat

a tiszántúli református egyházkerület Debrecenben 1925 május hó 13—14. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből.

149. szám. A statisztikai albizottság jelentése a tiszántúli református egyházkerület népiskoláinak 1923—24. évi állapotáról stb. . . .

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi és a népiskolai statisztikát jegyzőkönyvében kinyomatja.

A jelentéssel kapcsolatban felhívja esperesek figyelmét arra, hogy

1. a statisztikai ívek összegyűjtése alkalmával azok pontos és hiánytalan kiállítására, valamint az egyeztetések keresztülvitelének ellenőrzésére kiváló gondot fordítsanak s szükség esetén követvén a felső- és középszabolcsi egyházmegyék példáját, a késedelmes egyházakat rendbírósággal büntessék, vagy pedig az iskolaszéki elnökök terhére kiszálló bizottsággal állíttassák össze a kimutatásokat;

2. a statisztikai kimutatás mellé külön felhívás bevétele nélkül is küldjék meg az egyházmegyei tanügyi bizottságok jegyzőkönyveit s a jegyzői utasítsák a jegyzőkönyvnek a könnyű áttekinthetőség szempontjából való szerkesztésére: nevezetesen a javaslatok, illetőleg az egyházmegyei határozatok csoportos összefoglalására és gondoskodjanak az egyházmegyei gyűlések oly időben való megtartásáról, amely az egyházmegyei statisztika felterjesztés előtt való tárgyalását lehetővé teszi;

3. már a legközelebbi statisztika összeállításánál ne mellőzzék a 10% eltérés indoklását s erre az iskolaszéki elnököket is figyelmeztessék;

4. az egyházmegyei összesítések számára is az új statisztikai íveket használják s a lélekszám rovatában jegyezzék meg, hogy hány egyházközség adatairól van szó;

5. az igazgatótanítóságnál azt is mutassák ki, hogy hány helyen nincsen szervezve igazgatóság?

6. a régi, ú. n. pótkimutatás rovalet, melyek az új statisztikai ívek hátsó lapjára nyomtatnak, továbbá a külön íven nyomtatott tanítói statisztikát is állítsák össze;

7. a X főrovatban pontosan jelöljék meg, hogy hány helyen tartott az iskolai év 10, 9, 8 hónapig, vagy annál kevesebb ideig;

8. a zsúfoltság további megszüntetésére mindenütt, de különösen az említett 4 egyházmegyében (felsőszabolcsi, debreceni, nagyszalontai és középszabolcsi) minden módon — új állások, vagy egyes iskolák szervezésével — törekedjenek;

9. hassanak oda, hogy a beiskolázás minden egyházmegyében, különösen pedig az alsószabolcsi, heves-nagykunsági és debreceni egyházmegyékben fokozatosan megjavuljon.

E célból igyekezzenek minden akadályt elhárítani s egyháztársadalmi úton a népet felvilágosítani, hogy ne a büntetés, hanem a jobb belátás kényszerítse a szülőket gyermekeik iskoláztatására. S ha a konfirmációt illetőleg ugyanazon tapasztalatokat szereztek, mint az alsószabolcsi és heves-nagykunsági egyházmegyék, utasítsák az egyházat a konfirmáció vizsgáinak a közvizsga utáni vasárnapra való áttételére;

10. buzdítsák a presbiteriumokat a hiányzó taneszközök — elsősorban a tornaszerek és gazdasági gyakorlóterek gyarapítására és pótló beszerzésére a tantestületeket pedig kirándulások, iskolai ünnepélyek és szülői értekezletek tartására;

11. az V. főrovat értékrovatainak és a VI. főrovat adatainak kitöltésénél a leltárban vagy a

költségvetésben szereplő békebeli adatokat valorizáltan, az ingatlanok és természetbeli járandóságok értékét pedig a tényleges összegben, papirkoronában vétessék fel a kimutatásba.

Kmf.

Kiadta:

Révész,
egyházker. főjegyző.

1131—1925. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünk 181—1925 sz. alatt hozott határozatát szószerinti szövegében közlöm:

„A debreceni egyházmegyének az iratterjesztés, a szatmári egyházmegyének a kötelező lelkesítő munkanapló bevezetésére vonatkozó intézkedéseit közgyűlésünk különös örömmel és helyesléssel veszi tudomásul s a többi egyházmegyéknek nyomatékosan ajánlja figyelmébe, kövendő példaképen. Önként értendő, hogy a folytatólagos belmissziói jelentések a most jelentést küldött 7 egyházmegyétől, úgyszintén a most jelentést nem küldött alsószabolcs—hajdúvidéki egyházmegyétől (mely azonban a múlt évi közgyűlésre küldött jelentést) a legközelebbi alkalomra s azontúl is minden egyes közgyűlésünkre, külön sürgetés nélkül, szintén beváratnak. Felhívja közgyűlésünk az összes egyházmegyét, hogy ezen belmissziói jelentésben terjeszkedjenek ki a tanyákon s egyéb szétszórtságban lakó hívek lelki gondozásának mikéntjére is, akár a már eddig is szervezett missziói szórványkörzetekben, akár egyébként történik az; továbbá számoljanak be a területükön észlelhető szekta-mozgalmak jellegéről és arányairól s az azok ellen való védekezés módosatairól, e ponton nem annyira a pusztá statisztikai adatok közlésével, mint inkább a kérdés lelki hátterét világítva meg.“

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925 június 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1125—1925. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünknek a konfirmáció ügyében 182—1925. sz. alatt hozott határozatát közlöm:

„Közgyűlésünk csak az összes egyházmegyéből beérkezendő, egyházmegyei határozattal is ellátott jelentések alapján kíván e tárggyal foglalkozni s a most ilyen jelentést nem küldött egyházmegyét sürgetően felhívja, hogy 407—1924. sz. a. határozatának megfelelően, e tárgy rendkívüli fontosságára tekintettel őszi közgyűlésünkre alapos felterjesztést tenni ne késlekedjenek. E felterjesztések f. évi okt. 15-ig okvetlenül beküldendők s a közgyűlést megelőzően úgy a belmissziói, mint a népiskolai tanügyi bizottságokban tárgyalandók.“

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1925 június 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hídetés.

Az elhalálozás folytán megüresedett turkevei rendes lelkeszi állásra pályázatot hirdetek.

Javadalom: 1. Késszép az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve 525 K, egyházkerületi határozat értelmében valorizálva. 2. 40 köböl búza, 40 köböl árpa. 3. 4 öl kemény tűzifa. 4. Keresztelési esketési stólaváltság 400 K, egyházkerületi határozat értelmében valorizálva. 5. 39 kat. hold és 1273 □-öl szántó-föld egy tagban, melynek adóját egyház fizeti. 6. Természetbeni lakás.

Az állás 1925 dec. 6-án elfoglalandó.

A pályázati kérvények „Török Imre esperes Kisújszállás” címre küldendők. Az okmányok visszaküldésére megfelelő postabélyeg csatolandó.

Pályázati határidő: 1925 július 12.

Debrecen, 1925 június 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A Kálvineum-füinternátus 1 matematika-fizika, 1 magyar-német és 1 görög-latin szakos felügyelőtanári állásra hirdet pályázatot. Az augusztus 10-ig benyújtandó folyamodványokhoz melléklendő: keresztlevél, orvosi bizonyítvány, oklevél másolata vagy legalább szakvizsgai értesítő, eddigi működését és esetleges katonai szolgálatát, valamint a forradalmak alatt tanúsított magatartását igazoló okmány. Javadalmazás: teljes ellátás és havi 40 aranykorona. A folyamodványok a Kálvineum hajdúböszörményi füinternátusának igazgatóságához címzendők és nyújtandók be. Személyes bemutatkozás ajánlatos. A megválasztottnak reménye lehet a Bocskay-reálgymnáziumban óraadó, vagy gyakorló tanári alkalmazásra is. Az állás augusztus 30-án elfoglalandó.

Hajdúböszörmény, 1925 június hó.

vitéz **Köszegi Frigyes,**
kálvineumi igazgató.

Pályázat.

A debreceni református Kollégium gimnáziumának fenntartó testületi elnöksége pályázatot hirdet egy magyar-latin nyelvi helyettes tanári állásra. A megválasztandó legalább szakvizsgálatot tett tanár javadalmá egyenlő az állami helyettes tanárokéval. Pályázhatnak református vallású tanárok, akik okmányokkal tartoznak igazolni képesítésüket, életkorukat, egészségi állapotukat, eddigi működésüket és a forradalmak alatt tanúsított magatartásukat. A pályázók kérvényeiket a tiszántúli református egyházkerület elnökségéhez címezve a debreceni református gimnázium igazgatóságához nyújtsák be f. évi július hó 20-ig. Az állást 1925 szeptember 1-én kell elfoglalni.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda vállalata.

Legszebb, legjobb, legmaradandóbb, mert
egész életre tanulsággal szolgáló

Vizsgai jutalom könyvek:

Dr. Erdős Károly:

Az én vallásom

Ára vászonba kötve 5600 K.

Tóth János:

**Tiszteletes bácsi
mesés könyve.**

Apróbb mesék.

Ára 14,000 korona.

Révész Imre:

Az imádkozó magyar.

papirkötés, vörös metszés . . . 14,000
egész vászon 28,000
párnázott, diszvászon, vörös metsz. 56,000
párnázott, valódi bőrkötés, arany-
metszéssel, tokban. 105,000

Filléres Könyvtár egyes számai K 11,000

Ajánljuk: a kiadásunkban megjelent
ima- és énekes könyveinket, melyek
mindenféle alakban és kötésben, u. m.:
papír-, vászon-, bőrutánzat, finom és
legfinomabb bőr-, celluloid kötésekben
kaphatók.

Egyházaknak tömeges vétel esetén
magas kedvezményt nyújtunk.

**„Méliusz”
könyvkereskedés**

**Debrecen,
Ferenc József-ut 26.**